

РЕЦЕНЗИЯ

за заемане на академичната длъжност „Професор”

по научна специалност „Офталмология”

за нуждите на Медицински университет Варна,

Катедра по офталмология и зрителни науки

Заповед № Р 109-290 / 30.05.2018 г. на Зам. Ректора на МУ Варна

от

Проф. Ива Тодорова Петкова, д.м.

Катедра по офталмология, МУ София

Конкурсът за академичната длъжност „Професор” за нуждите на Катедрата по офталмология и зрителни науки е обявен в ДВ № 36 от 26.04.2018 г. и в законовоустановения срок документи е подал един кандидат – д-р Зорница Иванова Златарова, д.м.н., доцент към същата катедра. Доц. Златарова е внесла необходимите документи, които по брой и начин на представяне съответстват на изискванията на Правилника на МУ Варна за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

Към административните документи доц. Златарова е представила подробна автобиография, дипломи за магистърска степен по медицина, специалност „очни болести”, магистърска степен по „здравен мениджмънт”, дипломи за образователната и научна степен „доктор” и „доктор на науките” и академичната длъжност „доцент”; автореферати на дисертационните трудове; резюмета на научните трудове, систематизирани като такива в пълен обем и резюмета преди и след придобиване на АД „доцент”, както и участия в конгреси и конференции в страната и чужбина; справки за учебна натовареност, хирургична дейност, ръководство на специализанти и докторанти; справка за проведени курсове и специализации; справки за участие в научни дружества и редколегии; справка за участие в изпитни комисии за придобиване на специалност; справка за цитирания и IF, издадена от библиотеката на МУ Варна.

А. Биографични данни и професионално развитие

Доц. д-р Зорница Иванова Златарова е завършила медицина в МУ-Варна през 1993 г., и започва професионалния си път като лекар и офталмолог през 1994 год. в Очна болница Варна. Развитието и върви плавно по всички стъпала на кариерата – ординатор, асистент, доцент като през цялото време е насочено в областта на пластично-реконструктивната хирургия на клепачите от една страна и хирургия на предния сегмент и заболявания на ретината от друга страна. През 1998г. придобива специалност „очни болести”. След защита на дисертационен труд на тема "Злокачествени тумори на клепачите - разпространение, клиничко-морфологични характеристики и хирургично лечение", през 2007 година ѝ е присъдена образователна и научна степен "Доктор" от ВАК-София. През същата година придобива магистърска степен по здравен мениджмънт от МУ Варна.

От 2008 г. започва работа и в МУ-Варна, като асистент, а по-късно и главен асистент в Катедрата по НХ, УНГ и очни болести. През 2012 г. ѝ е присъдено научно звание „доцент“, а през 2017 г. след успешна защита на дисертационен труд на тема „Реконструктивна хирургия на клепачите при промяна в позицията им и след ексцизия на тумори” и е присъдена научната степен „Доктор на науките”. През 2018 г. доц. Златарова представя на офталмологичната общественост монографията си „Хирургия на клепачите”, в която освен принципите на пластичната хирургия и основните хирургични техники при разнообразната патология на клепачите се излага и богатия личен опит на авторката и се извеждат най-важните закономерности при третирането на тези състояния.

Доц. Зорница Златарова е председател на секция „Медицина и дентална медицина” към Съюза на учените Варна и член на редакционната колегия на сп. „Глаукоми”.

Б. Наукометрични данни.

Обща характеристика на научната продукция

Представените трудове за участие в конкурса, общо 162, отразяват научно-изследователската дейност в периода 1997 – 2018г. и са разделени в следните групи:

1. Реално отпечатани пълнотекстови публикации в научни списания – 60, от които:

Публикации: 29, 30, 51, 18А, 23А, 25А, 1Д

III. Реконструктивна хирургия на клепачите.

Публикации: 9, 13, 15, 17, 18, 19, 28, 35, 38, 39, 45, 49, 1А,7А, 15А, 2Д, 2М

IV. Първични и метастатични тумори на окото и околоочната област

Публикации: 1, 11, 12, 36, 47, 48, 9А

V. Глаукома.

Публикации: 6, 8, 14, 25, 27, 4А, 5А, 6А, 13А, 16А

VI. Диабетна ретинопатия.

Публикации: 4, 7, 20, 32, 33, 41, 44, 17А

VII. Макулна дегенерация свързана с възрастта

Публикации: 16, 21, 23, 26, 2А, 3А

VIII. Диагностичен подход и лечение при някои рядко срещани заболявания на ретината.

Публикации: 31, 32, 37, 40, 59, 14А, 22А

IX. Очни проблеми при работа с видеотерминали.

Публикации: 3, 42, 46

1. Дисертационен труд на тема Реконструктивна хирургия на клепачите при промяна в позицията им и след ексцизия на тумори” за присъждане на научната степен „Доктор на науките”.

Целта на дисертациония труд е да се обобщи, проучи и анализира десетгодишен опит в приложението на съвременните хирургични техники за реконструкция на клепачите по повод промяна в позицията им и отстраняване на тумори, и да се оцени тяхната ефективност с оглед постигнатите функционални и естетични резултати. Разглеждат се две големи групи заболявания: заболявания, свързани с придобита промяна в позицията на клепачите – ентропион, ектропион, птоза, където е включена и дерматохалазата и тумори на клепачите – доброкачествени и злокачествени, реконструктивни техники след отстраняване на тумори. Проучването е проведено в Катедрата по очни болести и зрителни науки на Медицински университет – Варна и обхваща 1336 операции на клепачите извършени в базата на Катедрата СБОБАЛ-Варна за период от 10 години (2006-2015г.). Направен е и сравнителен анализ на заболеваемостта от

злокачествени тумори на клепачите за двата десет годишни периода (1996-2005 и 2006-2015). От особено значение е проучването на честотата на операциите по повод промени в положението на клепачите и характеристиката на заболяемостта на злокачествените тумори на клепачите. Подробно е обсъдена ефективността на конкретните хирургични техники при всички разгледани групи пациенти, честотата на рецидивите при тумори и усложненията след реконструктивните операции. Направени са изводи за подходящите подходи.

2. Дисертационен труд на тема „Злокачествени тумори на клепачите – разпространение, клинично-морфологични характеристики и хирургично лечение „ за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

Целта на дисертационния труд е да се определят клинично-морфологичните характеристики на различните видове злокачествени тумори на клепачите / базоцелуларен, плоскоклетъчен, аденокарцином, сарком на Капоши, малигнен хистиоцитом, Меркел клетъчен карцином/, да се оцени ефективността от хирургичното им лечение и да се предложат прогностични маркери за хода на малигнения процес. Като най-значими приноси от дисертационния труд са: анализирането на факторите, влияещи върху състоянието на резекционните линии при злокачествени тумори; проучване на причините за висок риск от рецидив при БЦК; провеждането на хистохимично проучване върху ММР и ТИМР при БЦК и ПКК, както и използването им като прогностичен фактор за развитието на малигнения процес. Изработен и въведен в практиката е алгоритъм за съвременен подход при диагностиката и хирургичното лечение на немеланотичните злокачествени тумори на клепача.

3. Монография „Тумори на клепачите”

Публикуваната за първи път у нас монография е посветена на проблемите свързани с диагностиката и лечението на туморите на клепачите. Представена е съвременна класификация на туморите на клепачите – доброкачествени и злокачествени, като детайлно са разгледани рисковите фактори за появата им, хистологичните и клиничните им характеристики, основните клинични белези, диференциращи доброкачествените от злокачествените тумори; разгледани са възможностите за оценка на резекционните линии: гефрир, траен хистологичен препарат, микрографска техника на Mohs; представена е актуализираната TNM-класификация на клепачните карциноми и

стадирането на тези тумори. Представени са първи резултати от хирургичното лечение на злокачествени тумори на клепачите.

4. Монография „Хирургия на клепачите”

За първи път у нас е издадена монография посветена на хирургията на клепачите. Монографията съдържа седем глави, в които нагледно и кратко систематизирано е изяснена анатомията на клепачите и основните топографско-анатомични ориентири, така че да насочва логично към основните принципи на тази хирургия. Следва подробно описание на: оформяне на разрезите и затваряне на оперативната рана, видове ламба и трансплантанти, видове инструментариум и необходимата анестезия. В монографията доц. Златарова се спира на хирургията при вродени и придобити промени в позицията на клепачите – ектропион, ентропион, птоза, синдром на халтавия клепач, ретракция на клепачите; обърнато е внимание на естетичната хирургия на клепачите – блефаропластика на горен и долен клепач; представени са резултати от хирургичното лечение на тумори на клепачите. Обобщен и илюстриран е петнадесетгодишен опит в това направление. Монографията е изключително добре онагледена със схеми и собствен снимков материал. Рецензирана е от проф. Чилова и проф. Групчева – офталмолози с богат опит в областта на туморите и предната очна повърхност.

Няколко публикации са посветени на по-редки тумори – меланом на конюнктивата, двустранна метастаза в увеята от карцином на гърдата и др.

Двете монографии, както и свързаните с темите публикации показват задълбочения интерес на доц. Златарова и богатия дългогодишен опит, който тя е натрупала в областта на хирургията на клепачите. Признание за нейния авторитет в това отношение са цитиранията на публикациите и в дисертационния труд на проф. Ч.Балабанов – другият неоспорим авторитет в тази област в страната.

5. Тясно свързани с основните насоки в научните публикации са изследванията, които доц. Златарова е провела и публикувала във връзка с установяването на нивата на MMP и TIMP при БЦК и ПКК. Проведеното имунохистохимично изследване е с цел да се изследва експресията на MMP-1, -9, -13, TIMP-1 и колаген тип IV при базоцелуларен и плоскоклетъчен карцином на клепача и да се потърси връзка между експресията на тези ензими и агресивността на клепачния карцином и потенциала му за рецидив. Установено е, че съществува статистически значима връзка между степента на експресия на MMP-13 и TIMP-1 в стромалните клетки при БЦК на клепача, както и статистически значима

зависимост между повишената експресия на MMP-9 в туморните гнезда и тази на TIMP-1 в стромата. Направен е извод, че определянето интензитета на експресия на MMP, TIMP-1 и колаген тип IV би могло да се използва за клинично идентифициране на случаите с повишен риск от рецидиви при БЦК на клепача.

6. Друго основно направление в научните интереси на доц. Златарова е патологията на ретината и по-специално ранното откриване на промени при диабетна ретинопатия и лазерното лечение на ретинопатията и в частност диабетния макулен едем и диагностиката и лечението на макулната дегенерация свързана с възрастта.

Дейността по отношение на диабетната ретинопатия е в две направления – организиране и участие в провеждането на скринингови програми съвместно с клиниката по ендокринология и специализирани изследвания / ОСТ, ФА / за откриване на ранни промени в ретината, налагащи активно наблюдение и лечение на засегнатите индивиди. Доц. Златарова е ръководител на инфраструктурен проект финансиран от Фонд „Наука“ на МУ-Варна на тема „Създаване на инфраструктура за лечение на социално значими заболявания на ретината с иновативни лазерни технологии“. Тя е въвела в клиниката и подпраговото лазерно лечение на диабетен макулен оток с лазер с дължина на вълната 577nm. Изнесени са и резултати от лечението на пациенти с анти-VEGF медикаменти по повод диабетен макулен едем.

Научната активност на кандидатката по отношение на МДСВ включва оценка на специализираните изследвания / ФА и ОСТ / за степента и рисковете за прогресия на сухата форма на заболяването и комбинирането на двата метода за правилната преценка за времето на започване и начина на основно и поддържащо лечение. Описани са и някои редки патологични състояния в ретината и ефекта от приложеното анти-VEGF лечение.

7. Три от публикациите са свързани със съвременния начин на живот и работа пред видеотерминали. Установено е, че близо 80% от анкетираните индивиди имат нужда от корекция на рефракционни аномалии. От замъгляване на зрението и трудно фокусиране в края на работния ден се оплакват 60% от тях, от зачервяване на очите – 54%, а от болки в очите – 49% от работещите с компютър. В проучването е налице значението на организацията на работното място и режима на труд и почивка, за появата на зрителни оплаквания, главоболие, болки в гърба и др.

В. Учебно-преподавателска дейност

Документ, издаден от МУ Варна удостоверява, че д-р Зорница Златарова има повече от 10 години преподавателски стаж като офталмолог в Катедрата по офталмология и зрителни науки като асистент, главен асистент и доцент. Нейната учебна натовареност за последните четири години е значително над приетия норматив за хабилитирани лица / 155 до 251 учебни часа /. От справка се вижда, че доц. Златарова е ангажирана активно с преподаването на все по-увеличаващия се брой студенти с преподаване на английски език. Във връзка с учебния процес тя участва с подготвянето на пет глави в учебника по очни болести за студенти по медицина и дентална медицина, под редакцията на проф. Групчева, издаден през 2010 г.

Като хабилитиран преподавател към Катедра по офталмология и зрителни науки към МУ Варна доц. Златарова е включвана в редица конкурси за заемане на академични длъжности и защита на докторски дисертации. От 2015 г. тя е редовен член на изпитната комисия за придобиване на специалност по очни болести. Под нейно ръководство са провели специализацията си и са придобили специалност четирима лекари в периода 2016-2018 г. За същия период тя е провела три специализирани кратковременни курса и няколко модула в основния курс, провеждан от катедрата.

Г. Научно-изследователска дейност

Доц. Зорница Златарова е ръководител на научен проект на тема „Създаване на инфраструктура за лечение на социално значими заболявания на ретината с иновативни лазерни технологии / за периода 2016 г. до момента /, финансиран от фонд „Наука” на МУ Варна. Тя е ръководител и на трима докторанти в редовна форма на обучение / двама в катедрата по Офталмология и един в Катедра „Хигиена и епидемиология” /. Под нейно ръководство през 2016 г. успешно защити д-р Елица Христова с тема, касаеща микроструктурните промени в макулата при социално значими заболявания.

Д. Клинична дейност

Личните ми впечатления, както и участията на доц. Златарова в научни форуми със собствени клинични резултати дават представа за нейната активна лечебна дейност в няколко направления. Справка за оперативната и активност през последните три години сочи, че тя е

извършила 2630 оперативни интервенции, 1/3 от които са с много голям обем и сложност. Основна част от последните са операциите факоемулсификация с имплантация на ИОЛ и възстановяване на очната ябълка при тежки наранявания. При операциите с голям обем преобладават големите пластики и лазерните интервенции при заболявания на макулата.

Заклучение: Доц. Зорница Иванова Златарова, д.м.н. е изграден и авторитетен специалист по офталмология, със значителен принос в научната, практическата, диагностичната, лечебната и оперативна дейност в областта на очните болести. Тя е име в областта на хирургията на клепачите и патологията на ретината. Оценявам високо нейната публикационна активност, основана на собствения и клиничен опит.

Кандидатката покрива количествените и качествени изисквания на МУ Варна по научно-изследователска, учебно-преподавателска и диагностично-лечебна дейности за академичната длъжност „професор“.

Базирайки се на анализа на научните трудове и на преподавателските и качества, както и на богатия и клиничен опит в областта на офталмологията предлагам доц. Зорница Златарова, д.м.н. да бъде избрана за “професор” за нуждите на Катедра по офталмология и зрителни науки към МУ Варна.

01.09.2018г.
гр. София

Рецензент: 
Проф. д-р И.Петкова, д.м.